

Uchwała nr 47
strony pracowników i strony pracodawców
Rady Dialogu Społecznego
z dnia 22 września 2017 r.
w sprawie rekomendacji zmian w systemie edukacji w obszarze kształcenia zawodowego

Na podstawie art. 29 w związku z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz.U. z 2015 r., poz.1240), uchwała się, co następuje:

§1

Strona pracowników i Strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego ocenia, że reforma systemu kształcenia zawodowego polegająca na wzmocnieniu praktycznej nauki w miejscu pracy oraz lepszym powiązaniu kierunków i treści kształcenia z potrzebami rynku pracy jest ważnym i potrzebnym kierunkiem dostosowania do wyzwań społeczno-gospodarczych Polski. W ocenie partnerów społecznych zmiana ta powinna być przygotowywana w ścisłej współpracy z organizacjami pracodawców i przedsiębiorców oraz związkami zawodowymi i bazować na rozwoju współpracy szkół z przedsiębiorstwami stanowiącymi otoczenie gospodarcze szkoły, z uwzględnieniem sprawdzonych rozwiązań. Rozwijanie dualnego kształcenia zawodowego wychodzi naprzeciw tym oczekiwaniom. Realne włączenia partnerów społecznych w działania edukacyjne, tj. opiniowanie kierunków kształcenia, opracowywanie programów nauczania oraz sam proces kształcenia pozytywnie wpłynie na rozwiązanie problemu, wskazywanych przez pracodawców, luk kompetencyjnych. Luki kompetencyjne ograniczają zarówno możliwości rozwojowe przedsiębiorstw i negatywnie oddziałują na ich wyniki ekonomiczne, jak też osłabiają pozycję pracowników na rynku pracy, ograniczając ich możliwości rozwoju zawodowego oraz uzyskiwania większych dochodów z pracy.

Dlatego partnerzy społeczni wchodzący w skład Rady Dialogu społecznego - w poczuciu odpowiedzialności społecznej - deklarują większe zaangażowanie pracodawców i ich organizacji oraz związków zawodowych w system praktycznego kształcenia odpowiadający bieżącym i strategicznym potrzebom gospodarki. Korzystając z naszej wiedzy i doświadczenia - przedstawiamy rekomendacje odnośnie kierunków dalszych zmian.

§2

Biorąc pod uwagę powiązania i uwarunkowania procesów rozwoju gospodarczego i kształcenia zawodowego w naszym kraju - Strony pracowników i pracodawców rekomendują działania ujęte w następujących blokach:

1. Zwiększenie racjonalności wyboru ścieżki edukacyjnej przez uczniów oraz atrakcyjności dla wyboru kształcenia zawodowego poprzez:
 - a. powszechne działania w zakresie preorientacji zawodowej w ramach doradztwa zawodowego w rozpoczynające się już od 5 i trwające do 8 klasy szkoły podstawowej, w tym obowiązkowe badanie kompetencji i predyspozycji ucznia w kontekście potrzeb lokalnego rynku pracy, współpraca zarówno z uczniami, jak i z rodzicami uczniów w zakresie dochodzenia do decyzji o wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej ucznia;
 - b. stałe szkolenia profesjonalnych doradców zawodowych pracujących w szkołach w zakresie rozwoju ich umiejętności zawodowych oraz bieżące dostarczanie im informacji o potrzebach lokalnego rynku pracy, w tym przez rozwój współpracy szkół z urzędami pracy, pracodawcami i innymi instytucjami rynku pracy;
 - c. promocję kształcenia zawodowego, eksponującą edukację w szkole i w naturalnych warunkach pracy, jako atrakcyjną ścieżkę edukacyjną, sprzyjającą rozwojowi zawodowemu m.in. poprzez:
 - ogólnopolską kampanię społeczną promującą szkolnictwo zawodowe jako atrakcyjną ścieżkę rozwoju zawodowego, oraz regionalne i lokalne kampanie informujące o atrakcyjnych w danym obszarze możliwościach zawodowych, kampanie społeczne powinny mieć stały charakter i „uczyć się” na efektach poprzednich działań, podkreślanie i promocja działań lokalnych realizowanych w partnerstwie organizacje pracodawców – jednostki samorządu terytorialnego – szkoły zawodowe,
 - promowanie dobrych praktyk w zakresie podejścia szkół do kształcenia uczniów, współpracy szkół z organizacjami pracodawców i innymi instytucjami rynku pracy, budowanie prestiżu nauczycieli zawodowych, pracodawców – mistrzów szkolących i szkolnictwa zawodowego poprzez pokazywanie tzw. „role players” – wzorców do naśladowania wśród nauczycieli,

- wspieranie organizacji konkursów i olimpiad zawodowych do promocji szkolnictwa zawodowego, wpisanie w obowiązki organizatorów olimpiad i konkursów promowania ich rezultatów,
 - zaangażowanie organizacji pracodawców, związków zawodowych i innych instytucji rynku pracy w promowanie kształcenia zawodowego;
- d. stworzenie portalu informacji edukacyjno-zawodowej na poziomie wojewódzkim przy założeniu zastosowania sposobów komunikacji dostosowanych do użytkowników – rodziców i młodzieży oraz stałe badanie efektywności i poprawa jego funkcjonowania;
- e. wdrożenie powszechnych badań losów absolwentów szkół zawodowych, pokazujących rozwój kariery edukacyjno-zawodowej w oparciu o system włączający dane z ZUS umożliwiające agregację danych do poziomu szkoły i stworzenie rankingu szkół, które w ocenie pracodawców, najlepiej przygotowują uczniów do wejścia na rynek pracy.
2. Podniesienie jakości kształcenia zawodowego i zbliżenie jego adekwatności do potrzeb rynku pracy m.in. poprzez:
- a. wdrożenie algorytmu dla subwencji oświatowej w zakresie kształcenia zawodowego, promującego współpracę szkoły z pracodawcami, i prowadzenia przygotowania zawodowego w miejscu pracy w ramach programu nauczania oraz uwzględniającego wyniki badania losów absolwentów;
 - b. tworzenie korzystnych warunków dla utrzymania klas wielozawodowych, w tym weryfikacja sposobu ustalania wag w subwencji oświatowej dla szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które w klasach wielozawodowych wymaga większych nakładów ze strony szkoły. W ten sposób samorządy będą zainteresowane także tego typu szkołami (rewizja algorytmu i wag);
 - c. wprowadzenie możliwości realizacji w klasach wielozawodowych szkoły branżowej pierwszego stopnia e-learningowych kursów zawodowych w ramach turnusów doksztalcenia teoretycznego dla młodocianych pracowników, które obecnie odbywają się w formie 4-tygodniowych wyjazdowych kursów.
 - d. poprawę przygotowania nauczycieli zajmujących się nauką zawodu oraz ich motywowanie do nauczania zawodu w szkołach oraz realizację praktycznej nauki zawodu, poprzez:

- uwolnienie stawek wynagrodzenia nauczycieli zawodowych i możliwość uzyskiwania wynagrodzeń na poziomie stawek rynkowych dla fachowców w danym zawodzie,
 - wprowadzenie obowiązkowych staży lub szkoleń zawodowych dla nauczycieli w wymiarze 1 miesiąca co 2 lata oraz obowiązku bieżącego doskonalenia w ramach nauczanego zawodu,
 - wprowadzenie możliwości ciągłego podnoszenia kompetencji w ramach zawodowych i kompetencyjnych kursów kwalifikacyjnych, np. w ramach Centrów Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego.
- e. opracowanie zestawu podręczników do nauki zawodów oraz zestawu materiałów pomocniczych dla nauczycieli zawodowych, zaczynając od zawodów najbardziej poszukiwanych na rynku pracy, ale uwzględniających także zawody unikatowe, które wymagają szczególnej pieczy,
- f. zmierzanie do powołania korpusu fachowców w oparciu o pracodawców i pracowników w wieku okołoemerytalnym oraz doświadczonych nauczycieli kształcenia zawodowego, których zadaniem byłoby podnoszenie kwalifikacji nauczycieli kształcenia zawodowego z wykorzystaniem wiedzy i wieloletniego doświadczenia;
- g. kształtowanie w ramach nauki w szkole i nauki praktycznej umiejętności miękkich, wymaganych na rynku pracy:
- przygotowanie nauczycieli do rozwijania, w procesie teoretycznego i praktycznego nauczania, kompetencji miękkich,
 - wdrożenie metodologii sprawdzania i oceny kompetencji miękkich,
 - w kryteriach oceniania (walidacja) uwzględnienie kompetencji miękkich jako elementu egzaminu zawodowego;
- h. zwiększenie liczby i poprawę poziomu oraz świadomości absolwentów szkół podstawowych, wybierających kształcenie zawodowe;
- i. wprowadzenie oceny funkcjonowania szkół zawodowych z udziałem pracodawców oraz certyfikacji szkół w zakresie przygotowania do dualnego systemu kształcenia.

3. Rozszerzenie możliwości kształcenia zawodowego osób dorosłych poprzez wprowadzenie nowych, elastycznych form kształcenia:
 - a. Wdrożenie e-learningowych kwalifikacyjnych kursów zawodowych osadzonych na ogólnodostępnej platformie sfinansowanej ze środków publicznych, do której login byłby dostępny tylko dla uczestników tych kursów;
 - b. Przygotowanie zawodowe osób dorosłych realizowane na podstawie umowy o naukę zawodu z osobami dorosłymi;
 - c. Wprowadzenie umowy o staż umożliwiającej doskonalenie umiejętności zawodowych osobom dorosłym.
4. Wzmocnienie zaangażowania partnerów społecznych, zwłaszcza pracodawców i ich organizacji, w rozwój i prowadzenie kształcenia zawodowego oraz potwierdzania kwalifikacji zawodowych, w tym współpracy ze szkołami branżowymi i Centrami Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego oraz Izdami Rzemieślniczymi w zakresie:
 - a. zwiększenia skuteczności oddziaływania przez Powiatowe i Wojewódzkie Rady Rynku Pracy na strukturę zawodów nauczanych w szkołach - cofnięcie zgody dla nauczania w zawodzie, który już nie jest potrzebny na lokalnym lub regionalnym rynku pracy; obowiązkowa systematyczna weryfikacja przez Rady kierunków kształcenia zawodowego przy wykorzystaniu informacji z regionalnych obserwatoriów rynku pracy i z urzędów pracy;
 - b. opracowania, przy współpracy z partnerami społecznymi listy fachowców, ekspertów w podziale na branże i zawody, a także w układzie regionalnym, którzy będą konsultowani w zakresie przygotowania podstawy programowej, treści egzaminów i innych elementów nauczania w poszczególnych zawodach;
 - c. weryfikacji, we współpracy z partnerami społecznymi czasu trwania procesu edukacyjnego w poszczególnych zawodach i wprowadzenie szybszych ścieżek kształcenia zawodowego w profesjach, w których możliwe jest skrócenie kształcenia z trybu 5-letniego do 3-letniego oraz z 3-letniego do kursu zawodowego;
 - d. udziału przedstawicieli partnerów społecznych w egzaminach zawodowych oraz przygotowaniu zadań egzaminacyjnych;

- e. typowania osób, przedstawienie możliwości i realizacja szkoleń dla doświadczonych praktyków, którzy chcą zostać nauczycielami zawodowymi lub instruktorami praktycznej nauki zawodu i nabywać umiejętności pedagogiczne;
 - f. przygotowania informacji o możliwych stażach i szkoleniach zawodowych dla nauczycieli przedmiotów zawodowych oraz udział w organizacji staży i szkoleń w firmach w celu aktualizowania wiedzy praktycznej nauczycieli.
5. Zmiana sposobu organizacji i zarządzania kształceniem zawodowym poprzez:
- a. rozwój partnerstwa organizacji pracodawców – jednostek samorządu terytorialnego – szkół zawodowych oraz porozumień szkół branżowych i pracodawców lub ich związków w celu powoływania szkół lub klas patronackich, realizujących kształcenie w systemie dualnym; pilne uruchomienie projektu pilotażowego, w tym zakresie wykorzystania potencjału organizacji pracodawców oraz upowszechnienie modelu wypracowanego w ramach pilotażu;
 - b. tworzenie na lokalnych i regionalnych rynkach pracy grup firm – klastrow o zbliżonym zapotrzebowaniu na zawody i zainteresowanych podjęciem współpracy w ramach partnerstw lub porozumień ze szkołami lub Centrami Kształcenia Praktycznego oraz Ustawicznego;
 - c. koncentrowanie praktycznej nauki zawodu o zajęcia realizowane w firmach, w miejscu pracy w oparciu o sprawnie funkcjonujące cechy lub/i klastry odpowiedzialne za pozyskiwanie i zarządzanie miejscami praktycznej nauki zawodu;
 - d. wprowadzenie refundacji kosztów prowadzenia zadań edukacyjnych przez firmy, refundacji kosztów zatrudnienia pracowników młodocianych w ramach praktycznej nauki zawodu, również w oparciu o zatrudnienie na czas określony;
 - e. konsolidację Centrów Kształcenia Praktycznego oraz Ustawicznego i powoływanie oraz wyposażanie centrów w oparciu realne potrzeby regionalnego i lokalnego rynku pracy we współpracy z klastrami firm, partnerstwami i porozumieniami w zależności od potrzeb wynikających z konieczności uzupełniania braków w zakresie możliwości kształcenia praktycznego w firmach;
 - f. Powołanie Fundusz Rozwoju Edukacji Zawodowej (FREZ) we współpracy z reprezentatywnymi organizacjami pracodawców i związków zawodowych wchodzących w skład Rady Dialogu Społecznego. Włączenie organizacji

pracodawców w odpowiedzialność finansową za kształcenie zawodowe może być planem perspektywicznym, zakładających wprowadzenie zasadniczych zmian ustrojowych uwzględniających podział praw i odpowiedzialności za kształcenie zawodowe pomiędzy rządem, a partnerami społecznymi.

§3

Strona pracowników i Strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego zwraca się do Ministra Edukacji Narodowej o podjęcie działań zmierzających do skutecznego wdrożenia wskazanych wyżej rekomendacji co będzie wyrazem faktycznej współpracy na rzecz poprawy efektywności kształcenia zawodowego w Polsce.

§4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Za stronę pracowników

Za stronę pracodawców